

številu razumnikov, sploh rodoljubov slovenskih, kojih mnoge strmcè pogrešamo v tem imeniku. Ako naj Matica Slov. uspeva, treba ji pred vsem obilne gmotne podpore, s katero si duševne prav lahko pridobi. Upamo, da ta naš opomin ne ostane »glas vpijočega v puščavi«!

Fr. Livadič.

XIV.

Prihajač.

Povest. Spisal Fr. Dolinar. V Ljubljani 1888. Založila »Matica Slovenska«. Tiskala R. Miličeva tiskarna.*)

To je tretji zvezek »zabavne knjižnice« »Matice Slovenske«. Povest nam slika na 104 straneh dogodka iz kmetskega življenja s tako živahnostjo in prepričevalnostjo, da je le žal, ker ne pride v roke širšemu občinstvu slovenskemu. Saj je iz kmetskega življenja zajeta — tudi kmetskemu ljudstvu namenjena, svarèč ga pred raznimi krščenimi in nekrščenimi sleparji. — Mlad prekanjen trgovec Stržen, prišel je — ne zna se odkod — v samotno srečno vas ter v kratkem času s prav židovskim ravnanjem razdril najlepše prijateljske razmere mirnih sosedov, pokvaril mladino in razdvojil ženitbeno vez dveh najpremožnejših in najpoštenejših rodbin. Še več, spravil je jednemu izmed teh, Čedinu, jedinega sinú v vojake in vojsko, drugega trdnega posestnika, krčmarja in župana Mejača, v kratkem ob županstvo in kmalu v grob; poprej častito ženo izpridil mu v brezumno pijanko, sinú njegovega skvaril, da se je v obupnosti sam zapisal v vojake, zajedno pa vedno snubil pridno in zalo domačo hčer Minico. Predno je pa ta pred kratkim takó imovita hiša še do čista uničena, ustrelí se Stržen sam, obupavši o žalostnem svojem gospodarstvu. Mlada vojaka se povrneti iz vojske — in pisatelj izléči srečno globoke rane, katere je bil občini zadal nesrečni — prihajač.

Pisatelj pripoveduje skozi in skozi preprosto, toda ipak živahno, mestoma uprav duhovito, prav mojster je pa v dijalogu, t. j. v pravem domačem dijalogu. Častitati se mu mora, živečemu vedno v tujini, na takó izbornem jeziku. Osebe njegove povesti ne govoré le v domačem jeziku nego i v duhu domačem. Prvo poglavje bi bilo vsaki drami na čast, s kratkim tem pogovorom v Mejačevi krčmi je označil vse glavne osebe svoje povesti. Kakor jezik narodov, takó pozna pisatelj na tanko tudi narod sam. Zató je v obče dobro pogodil ne le kmetske značaje, nego je tudi tisto polovičarsko gospôdo, kakor je Stržen in sestra mu Roza, dobro označil. Menj

*) Pozno ocenjujemo knjige »Matice Slovenske«, a prej nismo imeli prostora, Ured.

posrečil se je Tine, psihološki néstvor pa se mi zdi mati Mejaška. Več kakor neverjetno je, da bi priletna vedno častita žena v teh razmerah v takó kratkem času takó pobesnela, in to kar zavoljo »kramarja« Stržena. Kakó zna jezo držati, kaže proti Čedinu, staremu najboljšemu sosedu, ki ji pravo za pravo ničesar žalega storil ni, a Strženu, ki je nje hiši nakopal toliko zlá — in to i sama priznava, odpušča vse kar na prvo besedo. In kar počnè potem vse — to ni žensko in ni utemeljeno. Z divjanjem matere Mejaške pogl. XII. pisatelj preseda, tu bi bil lahko povest pretrgal ter pogledal morebiti nekoliko za mladima vojakoma, ali pa povedal kaj iz prejšnjega življenja Strženovega, ali končí pojasnil njegove sedanje razmere. S tem bi bil utemeljil njegov — sicer še nepričakovan pogin. Takisto bi bil pisatelj Stržena tudi lahko drugače pogubil, kajti značaj, kakeršen je naš prihajač, navadno ne končavajo samí svojega življenja.

Dr. L. P.

XV.

Frana Erjavca izbrani spisi.

Uredil Fr. Levec. Prvi del: Pripovedni spisi. V Ljubljani. Založila »Matica Slovenska«. Tiskala »Katoliška tiskarna«. 1888.

Prerano umrši Erjavec spada v dóbo preporoda slovenskega slovstva, sploh: slovenskega národnega življenja, v óno dóbo, ko je bilo dela »za deset rok«, delavcev pa malo. Onda je vsak pravi rodoljub prijel zdaj za to, zdaj za drugo národno delo, kakor je baš nanesla potreba; bil je danes politik, jutri znanstvenik, po jutri že pesnik itd. Umevno, da so dosegli pravo velikost možje, ki so ostali le pri enem delu. Med izrednimi ónimi pisatelji pa, ki so se zanimali za vsestranski razvoj národa svojega ter v različnih strokah ustvarili dovršena dela, stoji Erjavec. Poleg tega, da se je do zadnjega dné še zanimal za politični naš napredek, poleg tega, da je vse življenje zbiral in zbral uprav bisere slovenskega govora, ki bi vsakemu jezikoslovcu delali čast; poleg tega, da je dal ogromnemu stvarstvu tudi v slovenščini — on jedinec — točen domač izraz in bil v prirodo-pisji na glásu učenjak; povspel se je kot vrsten drug Levstikov, Jurčičev, Stritarjev tudi v zbor pripovednih naših klasikov. In o teh pripovednih spisih Erjavčevih, obsezajočih 250 strani lične »Zabavne knjižnice« naj izpregovorim nekaj besed.

»Z vsemi odličnostimi izborne svoje pisave združeval je Erjavec neki posebno ljubezniv humor«, pravi prof. Levec.*) Res, Erjavec je prirodo-znanec in je i v pripovedi povse verni sin prirode. V neko posebno slast

*) »Lj. Zvon«, 1887. str. 423.